

פרשת וישלח

ויאמר שלחני כי עלה השחר. אמר הכתוב (הושע י"ב) ובאנו שרה את אלהים. ועוד את אחר הראיתי לו להיות לאות לבניו אחריו כי נתתי בו כח להאבק עם המלאך ולהיותו שר כנגדו כאלו היה במערכה אחת עמו וזה האות הראיתי לו כי בניו יהיו חלק ה' לבדו שלא ישלטו בהם כוכב ומלאך כ"א האל יתברך דבקה בהם כל זמן שיעשו רצונו ולא יפלו תחת מקרה הזמן וכן אמר בתורה אשר חלק ה' אלהיך אתם לכל העמים תחת כל השמים ואתכם לקח ה' וגו'. וישר אל מלאך ויוכל, כפל הענין לחזק כי פלא גדול היה להאבק אדם עם מלאך ויוכל עמו כמו שאמר וירא כי לא יכול לו. בכה ויתחנן לו, זה לא נזכר בתורה ופי' כאילו המלאך בכה והתחנן ליעקב שישלחו כמו שאמר ויאמר שלחני כי עלה השחר, כל זה להודיע כי האל יתברך שולח המלאך לעזרת הצדיק ולעשות לו רצונו ובעבור זה לא נפרד ממנו אלא ברצונו. ב"ת אל ימצאנו, המלאך מצא אותו ג"כ בבית אל ושם ברכו גם כן ומלת ימצאנו עתיד במקום עבר. ואחז"ל פירשו כמשמעו שאמר לו המלאך כי בית אל ימצאנו האל יתברך בשרו כי שם יגלה לו ויקרא שמו ישראל. ושם ידבר עמנו, דברי הנביא אמר שם בבית אל מדבר עמי ועם עמוס להוכיח את ישראל על עבודת העגל בבית אל כמו שאמר עמוס דרשוני וחיו ואל תדרשו בית אל וגו' ואחז"ל פי' ושם ידבר עמנו דברי המלאך, אמר לו כי האל יתברך ימצאנו בבית אל ושם ידבר עמנו עמי ועמך לקיים ברכתי לך ולקרא שמך ישראל לאמר כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל. והגאון רב סעדי' פי' ושם ידבר עמנו כמו בעבורנו או עלינו כמו בעבור זרע ישראל שאמר לו פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיו ממך וגו' ואמרו רז"ל כי המלאך הנה הוא מיכאל ועליו אמר המלאך הגואל אותי מכל רע וגו', ויי אלהי הצבאות אע"פ שנגלה לאביכם באל שדי לאמר לו אני אל שדי פרה ורבה עוד חדש שמו הנכבד למשה והכל בעבורכם לחדש בו אותות ומופתים להוציאכם מעבדות לחירות

והוא יו"ד ה"א וי"ו ה"א. והוא אלהי הצבאות, אלהי צבאות מעלה שהם המלאכים והגלגלים עם כוכביה, ובשם אל ואלוה הוא משתתף עמהם אבל בזה השם אינו משתתף עם זולתו וא"ת אם תעשו את רצונו הוא יהיה לכם לאלהים כמו שהוא אל אלהי הצבאות ה" זכרו כמו שאמר זה שמי לעולם וזה זכרי לדור ודור, ע"כ :

(הושע יב. דף רעו. פי' רדיק. מרב סעדיה גאון ז"ל)

ויקן את חלקת השדה וכו', במאה קשיטה, רב סעדיה גאון פי' במאה כשבה :

ויקרא למקום אל בית אל, ויקרא במקום, והוא בית אל אל האל :

(בספר חמדת ימים לרבי שלום שבזי, מרס"ג גאון ז"ל)

ויהי עוד כברת הארץ לבא אפרתה. אמר הגאון רב סעדיה ז"ל הכף כף הדמיון ופירושו כמיל כי אינו מיל מדוקדק כי אם פחות ממיל. או טעמו חלק מהארץ שהוא ככברה והוא החלק הנעבד והיה סמוך לאפרת כי לא היה בינו ובין אפרת כי אם שדות העיר וגניה וכרמה וכן בנעמן וילך מאתו כברת ארץ שלא הרחיק אלא שיצא משדות העיר וכרמה, ע"כ :

(בספר מכלל יוסי מרב סעדיה גאון ז"ל)

פרשת וישב

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, לפי שהרבה יוסף בדברים עם שר המשקים לא יצא מבית האסורים אלא אחר ב' שנים :

(מרב סעדיה גאון ז"ל, בפ"י על משלי דף 59) (דף 57, פי' משלי)

פרשת מקץ

שבע פרות הטובות שבע שנים הנה ושבע השבלים הטובות שבע שנים וכו', ושבע הפרות הרקות וכו' ושבע השבלים הרקות וכו'. שפטר יוסף